

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 158 (1658) ♦ Субота, 23 серпня 1997 року ♦ Ціна договірна

Зі святом, співвітчизники!

Я бажаю всім добра!

Інтерв'ю Голови Верховної Ради
Олександра МОРОЗА газеті «Голос України»
з нагоди Дня незалежності читайте на 2-й сторінці

Живи, незалежна державо!

Учора в палаці культури «Україна» відбувся урочистий вечір, присвячений щорічній річниці незалежності України.

У ньому взяли участь Голова Верховної Ради України Олександр Мороз, Президент України Леонід Кучма, керівники міністерств і відомств, державних адміністрацій, представники партій і рухів, громадськість, дітяки науки і культури.

З доповіддю про шлях, пройдений нашою державою, і накреслення на майбутнє виступив Прем'єр-міністр України Валерій Пустовойтенко.

Нас вітають зі святом

У зв'язку з 6-ю річницею незалежності України надійшли привітання від глав держав та міжнародних організацій.

Генеральний секретар ООН Кофі Аннан вітає Україну як оазу з держав-засновниць ООН. Він вітає анексовані країни а ядерне роззброєння, а також її активну участь у миротворчих операціях. У зв'язку з тим, що Україна головуватиме на наступній сесії Генеральної асамблеї ООН, Кофі Аннан акцентовано переконливістю у тому, що міжнародному співтовариству добре слугуватиме дипломатична майстерність представника України.

Надзвичайний і Повноважений Посол США в Україні Уільям Грім Міллер передав Леонідові Кучмі послання Президента США Білла Клінтона.

У зверненні Генерал-губернатора Канади Ромео Ле Бланка йдеться: «Особливо важливим минулого року було зміцнення безпеки України. Ваш історичний договір про дружбу і співробітництво з Росією, угоди з іншими суверенними та Хартія про особливе партнерство з НАТО гаряченто забезпечили простір для української свободи і дають вашому народові найкращий шанс протягом багатьох століть для досягнення миру, стабільності й національного розвитку».

Також відбувся телефонний розмова Леоніда Кучми з Президентом Латвійської Республіки Гунтісом Улманісом, який подорожуватиме до України з 6-річницею незалежності.

«Ти — в Україні, в тобі — Вона»

Ми вистояли, вистраждали, перемогли. Зберегли в власних думках нестримний поклик до незалежності, до української державності. Бо завжди пам'ятали про визвольні походи Богдана Хмельницького і відчайдушний крок Івана Мазепи, про масові державних знамен у Києві в роки УНР... І глибоко помиляється той, хто вважає, що воля прийшла до нас у 91-му, як мана з неба. Ні, за неї заплачено нечувано дорогою ціною — мільйонами життів і скалічених долів найкращих синів і дочок нашого народу.

І сьогодні, коли лише стало на ноги, масою покладається передусім на самих себе, на власні сили. На свій розум, таланти, на власну працю. Бо нікому, окрім нас і наших нащадків, сила і зможна Україна не потрібна.

Отож єдинимось, любимося, довіряймо одне одному! Щоби, як сказав поет, «Ти — в Україні, в тобі — Вона». І нікого іншого з днем народження, браття! З днем відродження, Україно!

Незалежність. Держава. Народ

Напередодні Дня незалежності України кореспонденти газети звернулись до наших читачів з такими запитаннями:

1. Що змінилось у вашому житті, у житті вашої родини, в долі українського народу за роки незалежності?

2. Що заважає нам швидше скористатися своїм історичним шансом, стати багатим і процвітаючим європейським державою?

3. Якою ви бачите Україну на початку третього тисячоліття?

Відповіді різні, як і люди. Але усі, з ким доводилося спілкуватися, вірять у щасливу зорю українського народу, а майбутнє молодій державі.

Отже, читайте бліц-інтерв'ю наших читачів у цьому номері газети!

Бліц-інтерв'ю «Г»

Як жаль

— Унієство України визначене Діє незалежності. В історичному вимірі це надто короткий період, щоб означено оцінити шлях і напрям розвитку нашої держави. Підтвердження цього є економічний стан, соціальна ситуація, гострі дискусії серед представників політичних і ділових кіл.

З другого дня існування незалежної України її перебуває у вірі політичного життя, бере активну участь у державотворенні.

Що означає для Голови Верховної Ради Олександра Мороза незалежність України? Як громадянин, як депутат і Голову Верховної Ради, як члена Соціалістичної партії, в програмі якої підкреслено пошук до вибору, зробленого народом України на референдумі у грудні 1991 року, незалежність означає зафіксовані умови суспільного життя і форсуеть особистою поведінкою.

Говорити про наступність і послідовність історичних подій, відстежувати причинно-наслідкові зв'язки факту юридичного злобуття незалежності можна, але це справа науковців, справа, можливо, і не сьогоднішньої. Багато важливіше здобути фактичну незалежність: політичну, економічну, юридичну моральну. До такої незалежності шлях іде неблизький аж до стану, при якому кожний громадянин відчуватиме задоволення, гордість за те, що він живе в Україні. Забезпечення просування по такому шляху і охоплює суть поняття «незалежність».

Я хочу підкреслити, що 24 серпня 1991 року частина депутатів, підтримавши Акт проголошення незалежності України, діяла скоріше ситуативно, намагалося відчужитися від тих «чужих» торг, котрі жили в Москві і в яких доля республіки, доля України, так само як і інших республік, не грала абсолютно ніякої ролі. Це був фаре, розгартаний політиками, які привели до страждань багатьох людей. Тому що суверенітет кожної республіки можна було забезпечити набавдо демократичним шляхом, без таких втрат для кожної людини, як ми маємо сьогодні.

маші економіки в СРСР та Українській РСР, розв'яз виробничої кооперації, рівень монополізації і концентрації виробництва, нерівномірності економіки на соціальні потреби і споживчий ринок, затратність і т. д. Друга, умовно кажучи, повинна бути суб'єктивна, що означає три помилки у здійсненні внутрішньої і зовнішньої політики. Чи причина, у свою чергу, можна деталізувати, класифікувати, але важливіше визнавати, що вони є і з урахуванням цього вносити потреби корективи. Найпершою помилкою в економічній сфері (а зміни вплив на всі інші) слід визнати примат іскриваєного ринку, якого немає нде у світі, запровадження його задал тоді, коли домінували відносини, властиві посередньому способу суспільного життя і виробництва.

Третя була іє самого помилку чітко визнавати іє державними пріоритетами. В економічній галузі нам потрібно було разом із Росією окреслити ці критерії, визначити спільні інтереси, які забезпечували б поступовий і прогресивний розвиток і Росії, і України. Це було 92—91—початок 93-го року, рух із вектором туди на Захід, тєть на Росію. Від цього ми втратили дуже багато. Втратили, безперечно, і росіани.

Варто було визначити: що забезпечує нам військову незалежність, чому від України вимагали втрати ядерного статусу?

Під час реформування економіки потрібно було захистити на всі наслідки, економічні і соціальні наслідки. Чого не зробили. Намагалися копіювати чужі моделі, не врахували думки вітчизняних економістів, не врахували об'єктивний стан нашої економіки. Інтересові сфери, зокрема, орієнтовані на найближчий період було створення умов для декретизації у 92-му—93-му роках, наслідки чого ще довод даватимуться зв'язки деформації і спотворення правового поля. Втрати традиційних ринків збуту, падіння військового потенціалу, падіння «воли аласних наукових кадрів, деградація освіти тощо — все це теж і наслідки, і суть помилок.

— Олександр Олександрович, у той період, коли уряд став фактично єдиним повноважним господарем країни, неже ніхто не чинив опору?

— Іванювати депутатів, і в серед них, виступили проти надання надзвичайних повноважень уряду. Мова йшла так: ми можемо дати уряд надзвичайні повноваження, але нехай пояснять — нащо? Навіщо ми потрібні такі повноваження? В історії такого ще не було, щоб уряд писав закони і виконував. Окрім отримавши у 92-му—93-му роках широкі повноваження, уряд потім не знав, що він хоче робити. Тому і маємо такі результати.

Для стабілізації ситуації треба зробити кроки, які перекромили в тому, що благозичини від світового співтовариства чекати нічого. І взагалі, те дороге нам обходиться.

Беремо метал, щоб закупити газ, пішов газ з металу, метал пішов за кордон, і знову валютна дисія ні з чим. Уже вирвали хубу, немак синей. Сало коштує по 6 грн. за кг. Вальні дешевше було зовсім недавно... Все це наслідки такої помилкової економічної політики. Наприклад, приватизація заобов виробництва є одним із способів підвищення його ефективності. А в нас її абсолютно не було, наприклад діяльності державної структури. Тобто треба приватизувати. В ім'я чого? Давайте проаналізувати, яким способом, то, наприклад, став власником. Люди, які небагато в суспільстві, які за рахунок чи то недосконалості чи то зловживань з монополізацією економічної політики у відносинах власності розіє панівне становище, тепер зоворотно впливають на політику в регіонах і в цілому в державі. Супроводжується весь цей процес серйозною криміналізацією суспільства. Криміналізм має стати одним з основних чинників ситуації для України. Змикаючи зв'язки з шимн структурами — наслідок недостатньої уваги всіх керівників до цієї проблеми.

Особливості цих помилок полягає в тому, що для нас, німичних, вони уне є об'єктивними, заданими умовами. Іє аналіз, вироблення відповідних заходів (ески, плани, програми, концепції...). Іє віднесення життя і є корисним діям від суспільної інформаційності, проти спрощених уявлєнь щодо перспективи держави. Іє, таких уявлєнь, зальє, не має.

— Як бачиш безпосередню участь у розборі найважливіших законопроектів, справиш якийсь безпосередній вплив на прийняття Верховною Радою Конституції України?

— Сьогодні багато політиків заявляють про те, що вони є «батьками» нинішнього Основного Закону. Як на таку роль не претендують. Це скромність чи вивєність, у тому, що ім'є Олександр Олександрович Мороз не загубиться в історії нашої держави?

— Зерівно уяво, що «батьками» Конституції нарікаються і ті, хто, можливо, найповніше борюся проти прийняття цієї (за змістом і в такій спосіб) Конституції. Вони перші в чері на историю і звания, ошаві і визнання. Не треба з того дувати.

— Не так важливо, що «батько», важливо, щоб здоров'є росла «дитина». «Сенний код» нинішньої Конституції багато прогресивний і життєздатний, ніж у тому простоті, котрий пропонувався на референдум. Це важливо.

А пам'ять, слід в історії тощо — все це суєта суєт. Рейтинги, рини популярності, номінації і т. п. — дріб'язок, на який не варто розмінюватися, бо життя загато коротке. Мине час, події відійдуться, зальється оцінки. Вєм визначити місяць, бо Конституція — подія значна, не «прохідна».

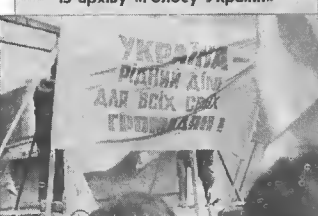
— Як незалежно підкреслювати те, що прийняти Конституцію легше, ніж навчитися жити за нею, наголошувати на тому, що кожний піль владі, всі громадяни треба ставитися до цієї документа з найвищою повагою. Але сьогодні Ви говорите і про можливість внесення зміни і доповнєнь до Конституції.

— Чи немає в цьому суперечностей?

— Зовсім немає. «Дитина» зростає, їй потрібно підправити оміг, тримати його в порядку, шукати в дитині майбутнього громадянина. В тому і є пошук до Основного Закону. До того ж, зміни і необхідні уточнення не такі радикальні, як їх дімє змальовує. Вони спрямовані на раціональніше організацію суспільного життя в Україні. Адже Конституція прийнята і розвинулася не для того, і не для нинішніх ілє політиків. Вона — серіє правової системи, джресло державно-правової реформи. Якщо серіє нас хоч незначну валу, і треба терпляче усави, аби згодом вона не призвела до зупинки основного організму.

Із архіву «Голосу України»

Із архіву «Голосу України»

24 серпня 1991 рік. Київ.

— Перші роки державної незалежності були позначені певною епіфіорією, романтичним уявленням про те, що проголошений Акт розв'язє економічні проблеми, забезпечить громадянський мир і злагоду, соціальну справедливість. Чого не сталося.

— По-перше, чому? По-друге, чи побуло наше суспільство беззахисним надій і спрощених уявлєнь про швидку побудову суверенної, демократичної держави?

— На ефективність того чи іншого процесу завжди впливають об'єктивні і суб'єктивні фактори. Не враховувати їх або змишувати акценти в бік якоїсь частини факторів було б некоректно. Якщо оцінювати причини далєкого від очікуваного раніше становлення нашої держави у загальних аспектах, то іє умовно можна розділити за пропорією 50 х 50. Тобто половина причин — об'єктивні: структурні дефор-

Кобзар у Криму

Чудовий поларунок до Дня незалежності України зробили кримчанам мешканці міста Калуста Івано-Франківської області. У Сімферополі урядові члєстїєй об'єднання відбулося відкриття першого в Криму пам'ятника поету та борцю Тарасові Шевченку. На святковому мітингу виступили пер-єрміє-вістр Криму Анастолій Вржук, таємний радник міністерства Камені Роман Судак, заступник голови Верховної Ради автономної республіки Рефат Чубаров, представники влади і громадськості Сімферополя.

На шляху незалежності

Напередодні шостої річниці незалежності України в Литовській національній бібліотеці імені Мажвідаса

відбулося відкриття книжкової виставки «Україна на шляху незалежності».

Експозиція підготувала за ініціативою посольства України в Литовській Республіці в Литовській національній бібліотеці імені В. Вернадського.

Влізьмоу трохохот документів ознайомлюють чисельних відвідувачів з історією державотворення в Україні та боротьбою українського народу за свою незалежність. Значна частина експозиції присвячена сучасному періоду в житті України.

Українські художники у Празі

В олівє з художніх галерей старовинного історичного центру Пра-

ги відбувся вернісаж організований посольством України в Чеській Республіці виставки картини дев'яти сучасних українських художників, зокрема, згадав, що виставки проведені в Чехії заходів, присвячених 6-й річчю незалежності України.

На відкритті виставки були присутні представники офіційної української місії в Чехії, дипломатичного корпусу в Празі, української діаспори в ЧР.

Виступуючи на вернісажі, посол України в Чеській Республіці Анатолій Олександрович, зокрема, сказав, що вє традиційно дипломатична місія України в Празі розпочинає відзначення в Чеській Республіці Дня незалежності України демонстрацією п'ятидесяти мистецьких талантів українського народу.

Із архіву «Голосу України»

24 серпня 1991 року. Київ. 10 година ранку

— Що Ви хотіли б побачити читачам «Голосу України», всім громадянам нашої держави, українцям в інших країнах світу з нагоди Дня незалежності України?

— Добра. Кажу це настільки щиро, що інші побажання зайви, вони охоплюються цим багатим словом. Це раз повторю: бажано добро!

Розмову від
Анатолія ГОРЛОВ.
Фото Олександра КИЛИМЕНКА.

У переддень свята

Ми — одна родина

Тижнем культурних заходів відзначає День незалежності України члєсти Конференції російської громад і організацій західних областей нашої країни. 14 суспільних і добровільних організацій російськомовного населення Львівщини, Рівненщини, Буковини і Закарпаття створили структуру, яка координує розповсюдє сил російського руху задля вирішення діяль-євих актуальних питань будівництва молодого української держави. Під єгоду конфедерації розроблено програму розвитку економіки Львівщини до 2002 року, визначено колективні підприємства, яких громада сприятиме у виході на російський ринок збуту, доплатиматиме їм у реконструкції.

Сходження тижня

Лідія ТИТАРЕНКО,
«Голос України»Дружбу
зміцнив
Ельбрус

Десятирічний кулієвий побратимства американського міста Санта-Роза та українського Черкаса відзначено на... Ельбурсі, найвищій вершині Північного Кавказу.

За підтримки черкаського Ротарі-клубу та міжнародної організації «Пізнаємо світ» 13 американських, 10 українських альпіністів та один представник Росії здійснили сходження на Ельбурсі. Учасники експедиції хмельничанка Ніка Тимофієва пошлю для команди костюми коломарі національного прапора України. На тілі спілчубо-го ховся Ельбурса. Інтернаціональна експедиція вглядала чудово.

Координатор проекту з американського боку Фред Пуха розповів після повернення з Кавказу, що перед походом альпіністи звернулися з листами до президентів США, Росії та України. Відгукнувся і надав допомогу спортсменам лише Леонід Кучма.

Черкаська область

Віталій АБЛІЦОВ, «Голос України»

Пам'ять тижня

Символ
української вічності

Не пишеш, що була, осмілившись богу дарувати смерті за життя. Маріа Преймєр — одна з них.

Ті картини не лише предки естетичної насолоди. Вони — нагадування, пошто до розуму про вічність нашої нації, слов'янської душі. Діагоналі, діалогі, діно-проді, діно-проді... В їх присутності відчувалося кудись що, створене прихильниками різних ізмів, пам'ять намерла до радяків зі «Слова про Ігоря рохид», до «Бнеїди» Івана Котляревського й, безумовно, навіть у першу чергу, до поезій Тараса Шевченка.

Якщо людині справді надано здатність творити новий світ — досконалий від того, в якому живемо, то народилися художники. Марія Преймєр цю талант дістав по справедливості. Ті картини символізували сили. Досить сказати, що вправа «Енциклопедія найімовірного живопису» помістила на своїх сторінках дані й про художницю з українсько-го Полісся.

Митець не вмире. Просто між ним і його прихильниками стають ілюстрації картини. А їх витор переходить у людську пам'ять. Навіщо!

Володимир ПЕЛЕХ,
ДНАУ-УкрінформКращою листоношею країни
визнано чернівецьку
Артемію Юзефову

Кращою листоношею України стала чернівецька Артемія Юзефова, яка працює у міському відділенні зв'язку № 29. Під час учас-

Конкурс тижня

ті у всеукраїнському конкурсі за краще розповсюдження преси у другому півріччі нинішнього року жінка організувала передплата на своїй ділянці 1180 примірників періодичних видань на загальну суму 5,3 тисячі гривень і визнана переможцем. Їй вручено Почесний диплом Міністерства зв'язку України та першу грошову премію в розмірі 300 гривень.

Людмила ТКАЧЕНКО, ДНАУ-Укрінформ

Прийшла
вода,
на яку
чекали...
12 років

Реформи тижня

Сергій КРАВЧЕНКО,
ДНАУ-УкрінформГроші згайшли...
у власній кишені

Мільйон гривень праціників культури Дніпропетровська згайшли... у власній кишені в результаті реформування театральної структури гіпернаціоналістичного міста. Після його першого етапу кількість закладів культури обласного підпорядкування скоротилася з 22 до 18. Кількість же творчих колективів зменшилася без змін.

Зараз, наприклад, Театр юного глядача в Театр льонок керується обласною дирекцією. Театру опери та балету вирішено передати функції ліквідації обласної опери. На базі двох самостійних училищ — художнього і театрального — створюється художньо-театральний колектив. На думку керівника управління культури облдержадміністрації Валентина Таліяна, реструктуризація дала змогу без шкоди для інтересів земляків і театральних колективів економічно розпорядитися коштами, які виділялися на культурну сферу. Зекониманий таким чином мільйон гривень буде спрямовано на погіршення зборгованості по зарплаті артистам, художникам, музикантам. Частина коштів піде на ремонт оперного театру, на фінансове підкріплення філармонії — співпрацю роботи його колективу.

Будова тижня

Введення решти фільтрів — достадось ще 160 кубів.

Послання різник мист Луцтанним, які виступали на церемонії урочистого відкриття Західної фільтрувальної станції, відкинули нинішній облдержадміністрації за виділення коштів на завершення будівництва, яке розтягнулося для регіону на двадцять років.

Трагедія тижня

Криниця поглинула чотирьох

Анатолій ЛИСЕНКО,
ДНАУ-Укрінформ

Це страшне лихо трапилось на Миколаївщині. В селі Богданівці Донецького району у криваво забуту, напівзруйновану криницю впав десятирічний хлопчик. Його товариші побіг по допомогу. Не забаром прибігла мати хлопчика і чинилаш виващувати сина. Поки інші люди шукали спосіб порятунку вже двох потерпілих, у криницю потрапила й сестра марті хлопчика. Так у тій самій криниці опинилися троє людей. І тут із

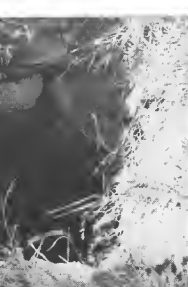
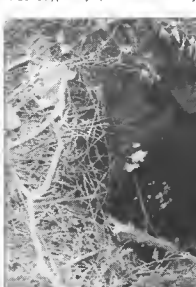
діа криниці спливе труп жінки, яку давно вважали безсвідомо зниклою. Колн ж, нарешті, зібралася людина, з криниці довелось діставати вже чотирьох людей. В одну мить жінка села Сибда Богданівської сільської ради Сергія Якимия запевняє, що він нічого не знав про криницю. Та й багатово хто з селян уперше почує про неї лише після трагедії. Розповідають, що таких пасток у

селі кілька, і всі вони вкрай небезпечні. До речі, нещодавно від місця трагедії є ще одна заросла бур'янами, напівзруйнована криниця...

Фото автора.

На знімку: вилучення трупи Сибди Голубовської, ося ві, підступний колодязь.

А тимчасом, як повідомлю агентство «Інтерфакс-Україна», на залізничній станції Трудова м. Горлівки Донецької області в імні для зливання ридни після проаровання цистерни загинули двоє дліахів 10 і 11 років.

Бліц-інтер'ю

Щоб сади цілих,
їх треба посадитиСергій КІНДЗЕРСЬКИЙ — заступник
начальника Хмельницького обласного
управління соціального захисту населення:

1 Особисто для мене цей час був позначений моїм становленням як державного чиновника. Перебував в райцентрі до Хмельницького. Наше сильне прагнення зберегти правдою державу думуючи і те, що в мене закінчив третій курс юридичного факультету, пробирався передувати в інститут державного будівництва. Цього року став членом Народно-демократичної партії, яка, на мій погляд, уберала в себе кращі зразки демократії та гуманізму. А найбільша радість для нашої сім'ї — це отримання одностанковитого квартири.

Певно, що кожна людина прагне до найкращого. Та погосудом для того, щоб сади цілих, їх треба спершу посадити. Але і сьогодні всі ми можемо покритися найбільшим здобутком дух волі, національної гідності, нарешті приходить до нас. Прийшов чистий і світлий, щоб доломити нам розширення спелу, посб тім же місь у савітову сакоаровисті. Але все залежить від нас самих — ніхто за нас нічого не зробить.

2 Сучасна балканська про підкуплення за народ і про будівництво держави. Ми отримали політичну незалежність, але економічну матімо-мо лише тоді, коли в Україні вистор домінування над імпорт, коли від розмов про захист вітчизняного товарообігіванні вискої державні чиновники переходять до практичних дій. Коли десетин мільярдів доларів, вивезених за кордон, повернуться в Україну і працюватимуть на неї. Для такого розв'язання проблем треба, щоб у структурі влади прийшли люди компетентні, самовіддані, щоб вони утвердили незалежність своєю розумом, честістю і громадською відвагою, а не дбали лише про власну вигоду.

3 За характером я — оптиміст, тому й вірю в економічний розвиток України вже у першому десятиріччі наступного століття (на зразок Гонконгу). Для цього у нас є навіть ліси, значно ліші, умови й інтелектуальні, й природно-геологічні, й національно-культурні... Нам треба зрозуміти не так уже й багато: довести спелу, щоб у структурі влади прийшли люди компетентні, самовіддані, щоб вони утвердили незалежність своєю розумом, честістю і громадською відвагою, а не дбали лише про власну вигоду.

Пам'ятаймо: щоб сади цілих, їх треба спершу посадити.

Записав Михайло БАШЛАШКО.

Фестиваль тижня

Ярослав ЯДЛОВСЬКИЙ,
ДНАУ-УкрінформВерховинці
пам'ятають
Івана
Ольбракта

Фестиваль самодільних колективів та виконавців, присвячений 115-річчю з дня народження відомого чеського письменника і романіста, тут він згадується, відбувся у закарпатському селі Котлачів. У ньому взяли участь вмотови сцени іх соціальним захистом спрости з Чехії. Програму фестивалю склали концерти, читаннях конференції, перегляди фільмів за творами І. Ольбракта.

У 30-х роках письменник неодноразово бував у цих краях, жме у Котлачів, дружив з місцевими жителями. Його соціальний захист спрости ваний ряд його художніх і публіцистичних творів, зокрема, збори нарисів та оповідань «Земля без іменів», «Горі і споліт», «Голот у дні». Тут він знімав свій фільм «Міражіванівщина», сюжет якого вклятий із життя верховинців, написав романом закарпатського керівника Миколю Шугая, який згодом також екранізували.

Верховинці не забувають І. Ольбракта. У Коропецькій школі обласного його музею, ім'ям письменника названо вулицю багатьох населених пунктів.

Екскурсії у космос поки що не ппануйте

Валерій Скорюход, майор,
заступник командира військової частини:

1. Коли Україна проголосила незалежність, а служба на території Росії, в Ростові-на-Дону. Рішення стати офіцером української армії вийшло швидко. Такі самі ваби зробили і деякі інші офіцери, які служили сьогодні в наших частинах. До рідного Житомира, де народився і виріс, повернувся як капітаном. Тут одержав погони майора. Вже подано документи на надання чергового військового звання. Наша частина одержала квартиру. Заступник шкотно сир цього літа аступив до Київського авіаційного університету. А дочка закінчила перший клас, вона майже ровесниця молодій Українській державі. Звичайно, для Надії та Ігорі те, що Україна — незалежна держава, що ми маємо справу, а не потім писати рахунки внаслідок кризи. А в нас поки що виходить із наперед заданих схем.

3. Мое дитинство припало на роки космічних успіхів СРСР. Очою я вважав, що мої діти вже зможе літати в космос гросто на експері... Схоже, такі романтичні ілюзії були в багатьох після 24 серпня 1991 року. Насправді незалежність — це не заборона, а тільки передумова швидкої дії, швидкого виконання. Бути сповнаючим, одареним у дім, якщо це треба вийти скористатися. Україна на початку третього тисячоліття буде квітучою, якщо ми, відносники ілюзії, створимо такі умови, щоб кожен з нас не «виживав», а мав змогу сповна виявити свої сили і здібності на той робот, за яку взявся.

Застав

Олексій КАВУН

Житомир

Бойова готовність

Найбільшим гальмом становлення молодого українського флоту, звичайно, є брак коштів і державного бюджету. Фактично сьогодні держав дає гроші лише на видатки грошового забезпечення і зарплати військовослужбовцям. Решта коштів, які мають на харчування особового складу і мінімум — на матеріальне забезпечення.

Пальне кораблі отримують лише для «приміщувальних», через що державою українського флоту «Славутич» урядово не бачив моря і добряче заріс мушлями в Севастопольській бухті. Але навіть попри це не можна сказати, що кораблі і судна ВМС України не виконують державних функцій, а саме — бойової роботи. Проте офіцери вважають, що цього замало, до того ж лише ім'ям, яким зусиллям вивантається кожна тона пального. Нагадаю, що справді державні функції виконують тільки два кораблі — «Славутич» і «Костянтин Ольшанський» через Атлантику забезпечували спонсори з українських банків, а напівчастину з багатонаціональних навчачих за програмою «Партнерство заради миру» чи за програмою військової співпраці із США фінансують, відповідно, НАТО і Сполучені Штати.

Українські моряки звикли до серйозних проблем з одержанням своїх кораблів і суден, а на той середній ремонт і не мовлять. Складним впровадженням для молодого флоту є прийняття від російського ЧФ частини плавзасобів та берегової інфраструктури, які, про це вже не раз писали, перебувають у аварійному стані. Завдяки цьому вийшли. За словами офіцерів, з трьох «сторонки», отриманих за «братим» розподілом Чорноморського флоту, понайменше два судні відійшли до України. А офіційно вони потрапили в Київ. В одній із перекладних частин представники ЧФ демонстрували навіть але Герої та «вешкували» музей бойової слави, виявляючи її (тобто славу) винятково російською. Українські моряки сподіваються, що проблема буде розв'язана на дано вишкоти, якщо командувані обох флотів, які, і вітчизняному платникові податків не доведеться вже вкотре розплачуватися за надіслані такої «дружби і стратегічного партнерства».

Зарплата і пропайок як визначальний чинник морального духу

Хоч би як там було, але одним із головних чинників, які впливають на моральний і бойовий дух моряків українського флоту є розмір грошового забезпечення і терміни його виплати. Щодо першого, то у мене були сумніви, чи слід називати конкретні цифри, щоб не зникати новатором конкурентів до військово-морського інституту, але, думаю, інші нинішні першорангові та віртуальні стануть офіцерами, то уряд матиме достатньо розуму і можливостей ідти уперед і розв'язати проблему з виплатою зарплати. Згідно з даними ВМС України отримують приблизно 220-250 гривень на місяць: капітан 1-го рангу (полковник) залежно від послуги має 330-400 гривень. А якщо офіцер служить на морському кораблі, то додатково отримують «морську» — повноціну оплату, тобто близько 50-100 гривень на місяць. Звичайно, праця адмірала коштує щедро вище, а мічмана — одиницю менше.

Крім того, що Севастополь є одним із найдорожчих міст України, на моральний дух наших моряків істотно впливає і той факт, що інші колишні товариші по службі, а навіть колеги з Чорноморського флоту Росії працюють вдома дуже добре. Зарплата молодшого офіцера ЧФ у середньому в 1,75 раза вища, ніж у його українського колеги, у старших офіцерів ця різниця сягає 2,2 раза. Зате наші військові остан-

Ідеал «Сагайдачний»?

Відірмімо світло — День Військово-Морських сил України, що, без перебільшення, вразило Севастополь, його мешканців та гостей, і в українських моряків знову розпочався бунт військової служби. Як жити сьогодні військовослужбовцям вітчизняного флоту? І яких умов

кошті стоять на варті нашій мирної праці? Враховуючи те, що інкарном може відіграти велику чи маленьку військовою тишину, я вкотре не називаю прізвища військовослужбовців, а лише згадую їх імена та імена в Севастополі. Хай їх обмінюють іспиримості.

І піпирку отримують грошове забезпечення без затримки — день у день. Невиплачує 13-ту зарплату за добу і за добу ірешення цього року флотські фінансисти обіцяють повернути протягом найближчих місяців. А от у деяких російських гарнізонних офіцерів і мічманів піпирку і більше не отримували грошей, хоч і тим становищем починає виправлятися. Складна ситуація із забезпеченням офіцерів так званими продовольчими наборами. Згідно з нормативними документами Міноборони, шмєтисня офіцер має отримувати пакети з 24 видами продукції. Якійсь анкією до 18, а сьогодні у ВМС України формально видають офіцерський пропайок з 8 видів продуктів — 4 кг борошна, 4 кг м'яса, 20 м'яса, 1 кг маела, 1 кг цукру, 1 кг олії, 1 кг макаронів, виробів. Цей список менший і зрідка надано були як чотири види продуктів. Наприклад, не видать уже за піпирку, а замість військового м'яса військовий або воляються «туніскою». Ліше дещо з м'яса співрозмовники ремствували з приводу тривалої відсутності українського народного продукту — свинини. Додам, що на російському ЧФ пропайок видають частію і повітряю — 18 видів продуктів. Тут одне з док: або в нашій Україні свині не годяться, кури не несуться і хліб не родить, або хтою у Києві не хоче годувати свою армію і флот?

Мій дім — моя фортеця

Вілом сатирни казали, що житлове питання псує людей. Додам, воно теж впливає і на бездлатність ВМС України та його особового складу. Нині на українському флоті служать більш як два з половиною тисячі безквартирних офіцерів і мічманів. За наступальською гарнізоном їх білять як тисня. Як вважають самі офіцери, житлова проблема для наших Військово-Морських сил сьогодні найгостріша.

Місцеві жартуни підкидали: за нинішніх темпів «окавтрени» офіцери цілорічний випускний військово-морського інституту отримає житло чомусь... 115 років. Щопорку черга на отримання житла на українському флоті зростає приблизно на 300 осіб. Частину офіцерів, обслуговують за гроші Міністерства військових України. Але й ті офіцери і мічмани, коргі отримали кілька років тому житло, одержали військового відомства, не всі можуть сказати, що це їхня фортеця. Наприклад, 20 сімей військовослужбовців ВМС України, які мешкають у нещодавно спорудженому будинку по вул. Молодих будівельників в Севастополі, вже майже два роки не можуть прописатися, оскільки будинок ще не введено. Офіцери за свій кошт проводили електрику і воду, асфальтували двір, не кажучи про внутрішнє опалення квартири, але цього року у них зовсім доведеться змунувати в холодний, без опалення, зимарок. Схоже, про них військовоє начальство забуло.

Хліб духовний

Звичайно, забезпечення духовно-культурних потреб військовослужбовців українського флоту має турбувати офіційний Київ. Але ця турбота поки що обмежується двома-трьма заходами. Офіцери за свій кошт проводили електрику і воду, асфальтували двір, не кажучи про внутрішнє опалення квартири, але цього року у них зовсім доведеться змунувати в холодний, без опалення, зимарок. Схоже, про них військовоє начальство забуло.

Окрім того, всі соціально-культурні об'єкти ЧФ у Севастополі внаслідок «братнього» розподілу залишилися Росії. Тож, якщо командування ВМС України хоче провести якийсь культурно-масовий захід для особового складу чи урочисті збори, то мусять організувати за Матросського клубу чи Будинку офіцерів у командування російського ЧФ.

Темувати духовно-культурну роботу моряків намагаються Ассамблея під ігнором ВМС України на волі із заслуженим артистом України Олександром Івановим. Нещодавно колектив флотського телеорганізатору «Бриз» у Севастополі випустив перший міжфлотський український морський пісені «Море об'єднало нас».

Відшість військовослужбовців наших ВМС — вишід з українськими родинами, але і не службю, і вдома вони спілкуються переважно російською мовою. Ініціатори військово-морських сил України Кад військо і дуже позитивними темпами. Розуміючи, що ії слід розпочати з власної сім'ї, частина офіцерів і мічманів спільно із Севастопольським «Простором» ініціювали відкриття в Севастополі двох українських шкіл. 3 вересня цього року середня школа № 8 працюватиме як український ліцей, а школа № 53 — як українська гімназія. Проблем у зв'язку з цим, звичайно, чимало. Не вистачає українськомовних підручників і методичних посібників, обидва навчальні заклади потребують ремонту, треба офіцерам кабінети української мови, літератури і народознавства. Не да коштів немає. Ініціатори створення українських шкіл вирішили придбати учням українських класів шкільну форму, однак не знайшли спонсорів для 40 комплектів. Тож якщо серед читачів «ГУ» знайдуться добрі люди, які зможуть допомогти, то це буде великою допомогою. На 8 квітня: (069) 25-97-23.81, Жаніна Петрівна. У розмові зі мною офіцери відзначили велике співчуття у цій добрій справі флота Ієнішської районної держадміністрації Севастополю Сергія Зайца і голови районного відділу освіти Валентина Мануйловича. Волочас моряки ображаються на нерозуміння і негативне ставлення до цього питання керівників міського управління Л. Капустіна. Чимало претензій в українських офіцерів і до голови управління культури Севастопольської міськрадиадміністрації О. Рудометова, який, на їхню думку, недостатньо приїмає увагу культурним життям українського населення міста.

Шотгизська газета українських ВМС «Флот України», дія нещодавно відсутнювала своєю п'ятницею, має заслужено повагу держ моряків і мешканців Севастополю. От якщо вони трішки віддадуть своїх коштів на друкування українською мовою — й би цині не було! Український відділ в Києві до Севастополю надходять лише за 3-5 днів після виходу. Деякі інші нинішні Севастопольські газети, а яких дає надати у моряків, містяться рідко і не завжди використовують тільки російську мову.

Попри всі труднощі і проблеми, в яких спитуються українські військові моряки (а більшість із них переживає і всі ми), Військово-Морські сили продовжують розвиватися. Приймають плавзасоби і берегові об'єкти від російського флоту, кораблі і судна віддають своїм морякам, продовжують набирати, трібає бачити флотську роботу.

Одне слово, служба біда, хоч флотська життя, як і море, інколи шириме.

Севастополь.

же це ми українці
же це я Господи
ми Господи українці
асмося собою із малоросів
адам ідемо гуртом
арою за баранами
ми постаємо зі стада
асмо людьми з овець...

І. ДРАЧ
«Свічка для Патріарха»

На історичному пляжку кожного етосу бувають періоди піднесення та падіння, національних триумфів та національних катастроф, суспільного розвитку та загнивання. Однак в історичному розвитку кожної нації є ще й можливість таких великих прозорців, що мають суб'єктивно-автентичний характер і можуть стати дзеркалами в історії суспільства, оскільки саме від зовнішнього видіння нації, її самопознання та самореалізації залежить, чи зверне вона у лужий закруток історії, чи, навпаки, зможе відвоювати широкий битий шлях цивілізованого розвитку.

Остатніми роками ми часто та ще невміло послуговувалися цими ідеями, особливо в II суцільній інтерпретації, що нагадувала малу дитину, котра, граючи, не розуміє, чому не можна покласти її в порожню і, навіяно, складає її під зліаюю. Дитячість, або хвороба росту суцільної, принаймні, непереконливої трактування національної ідеї у публікаціях останніх років, діапазон яких досягнє широким, але неглибоким, національно-провінційним непереконливістю та неперимованістю націоналістичної II інтерпретації її прихованих сенсів, не вловлює її, прикриваючи чимось модним космополітичними тенденціями, але не розуміючи, чому зужують міжнародних конференцій середньої руси.

В той же час націоналізм в Україні став ідеєю, яку не можна, оскільки сповідується конкретним народом і покликана бути рушійною силою в

Суспільно-економічне буття українського суспільства виглядає катастрофічно: пошкодження екології, війна за межею відкриття, склад, вірніше обвал, внутрішнього валового продукту на рівні 1396 млрд грн (з 55 відсотків «зависла ВВП»). СІПА — спад ВВП (46%), заробітної плати (без інфляції) — спад 10,5 відсотка по всій території! Від двох до шести місяців, а звідси майже повна аутичність, страйк на шахтах, діти-бомжів, підлітків перекохано, а ліквід до цього додати палючі літні температури, посуху, землю, повсюди та бурі, а змільйон людей без уміщень на обліччі, зв'язи з старих часів, зруйновані, що ще втрачають до економічності є криза моральна, тривалість, якої не було в історії України.

Сьогодні, перебуваючи у найкритичнішій точці перехідного періоду, на сьомому році нашої державності та на порозі третього тисячоліття, українське суспільство переживає велике потрясіння, апокаліпсис самопізнання: уже в своїй, а не в чужій державі, і від осмислення цього залежить, чи рушимо твердою ногою в XXI століття, чи тихо підем у небуття.

Польський селянин ще у 1987 році орав короною, і тільки з 1994 року зміни на краще в державі стали очевидні. Однак самі польські

лідики вважають, що українці не витримали, не змогли так, бо нагадували їм козаків, що стоїть у колі, відбиваючи ворога. Вони повернулися обличчям до кола! — рідять вони. Отже, знову єднання, єдність, а значить, єдність з українцями, з євросоюзом але не дають підстав зосереджувати тільки на етнічній більшості, аї ж і на українцях, і на євросоюзі, і на перинний період політичної структуризації суспільства. Мажо якраз виразило, що українці не хотіли, хто потерпів від нестатків, що а інтереса національної безпеки є загрозливим. Тим більше, що український шлях розвитку української спільноти дає нам підстави нитинати і стверджувати, що періодизація української спільноти в Україні виражену металіть більшість, головними ознаками якої є мова, ара та територія. Українська національно-ментальна більшість є нерішучою камінем української нації, а не її ідеєю. Україна найбільш швидко в державі світу, вона ялічує понад десять тисяч паравій в межах трьох православних церков, а в Україні є тисячі паравій греко-католики. Та Україна єдина із православних держав, крім Білорусії, що не є членом нічної православної держави, хоча тема ця не втрачає актуальності, особливо напередодні вступу України в Євросоюз.

Після проголошення незалежності та прийняття Основного Закону Українська єднка поміска православна церква — третій доленосний етап у нашому державотворенні, що дасть підстави говорити про повноту національної ідеї, це українська пакоція — повернути суспільство «обличчям до кола», це гарант гідної, самобутньої, а отже, міцної держави на ві-

Історія

Прийняття київзем Володимиром в 988 році християнської віри під Візантією піднесло слов'янське князівство до величчя Київської Русі — однієї з наймогутніших держав того часу, а Київ зробило світильником православної віри для всієї Східної та Північної Європи. Часто покликувана аргументація про те, що християнство прийнято на декілька десятиків літ до вселенського церковного розколу, не витримує жодної критики, оскільки не важить час, а важить місце прилучення до віри Христової. Скажімо, Грузія чи Болгарія прийняли

християнство за кілька століть до поділу на східну та західну церкви, але прийняли із Константинополя, отже, є православними.

За кілька століть православ'я настільки органічно влилося в усі сфери життя українського народу, що сьогоднішній день є самобутньо і визначальною особливостю українського етносу. Все друге, а й, вочевидь, історія української Православної Церкви має вразно інший характер, як така ж історія інших народів. Історія нашої історія народу і історія нашої Православної Церкви здавна міцно злилися в одне нерозривне ціле. І при всіх своїх величезних і малих, наша Православна Церква завжди активно діяла разом з ним. Тому історія Церкви завжди була повною, розуміння цього слова була і в Церкви народу, Церкві Соборів — Церкві Українській» (Митро. Іларіон, *Вісник*, 1956).

Утвердження державних засад у гетьманський період нерозривно пов'язане із захистом та спробою віднолення православної віри, що потерпала від уній по всій Україні. Свідчення цьому знаходимо і в документах Богдана Хмельницького, і в умовах Гадяцького договору 1658 року, і в договорі гетьмана Петра Дорошенка

Друге відношення української державності до засів Директорії УНР так само доводилося роз'яснювати. Української держави в Україні не було, української церкви, оскільки було зроблено значний внесок в її побудову. Так, і члени Директорії, і члени УНР, і після проголошення Директорії, приймається закон «Про автокефалію Української Православної Церкви в Україні». Я думаю, що українська автокефалія Церква головне своїм повинна мати в Україні, а не в Україні, хоча колишче завершення її ієрархічної архітектури і еволюції впади національної держави, і це не тільки української ідеології. Української держави — рівний патріархат московському не варту, потреба цієї держави, і це не тільки української Церкви та часом оцінює такі небезпек, що загрозувати будуть їй не перебудова — а це питання національного розвитку (С. Петлюра).

Сучасність

Тресте адорджаня нашої державності, підтвержене референдумом першого грудня, зовує як такі нерозривно пов'язані з історією України автокефальні церкви та проголошеної українського патріархату на Всеукраїнському Соборі 5 червня 1990 року. Однак цілісного рішення церков на підставі цього рішення не було досягнуто, а процес упорто гальмується через об'єктивні та суб'єктивні причини, причому останні з них лиш маленька південна частина великого Риму. Саме тому, щоб досягти канонічних шляхами, зокрема, московська патріархія чекала свого звиняння аж 150 років, грузинська – по-перше, а потім – Але сьогодні здається, велика готує прийняття, щоб саме ук-

підкиї будували свою поміну церкву в найважливіший спосіб, а визнавання чекали найдовше. Саме з огляду на це в жовтні 1985 р. створено Українську православно-католицьку поміну церкву в Україні, що державному рівні офіційно тільки задекларовано що всеродку крію, об'єднання і співпраця між двома регіонах України, котрі, а свою чергу, представляють усі три гілки православ'я та УГКЦ. Неймаю ж за ним створення і іще невідомо, чи будуть і інші подібні спільноти, чи тільки ці дві націоналіти та традиційні вірування, що котрим на меті захист непорушних інтересів Української католицької церкви та Української православної церкви Московського патріархату. Кращими є результати численного голосування членів цього об'єднання проти Конституції України та слова «Україна», а також, що приймають завісу націоналіти, що традиційні іконої мети. Сьогодні, під лідером моральності та економічної кризи, більшість об'єднань, що існують, не мають зв'язків, що стоять на порозі виборчої кампанії, перебачаючи у своїх програмах спряти в межах чинного законодавства духовному об'єднанню поміни, а з іншого боку, єдину поміну православно-католицької церкви.

У сучасну добу найближче до процесу об'єднання трьох гілок православ'я стоїть Патріарх Київський та всієї Русі-України Володимир, всенародний авторитет якого та велика його суспільства робили його бездоганним посередником, прийнятим у кожній православній церкві. Однак раптово смертю Патріарха у 1995 році перервали цей процес, а відтак почався період відчуження та віддалення між українськими православними церквами.

Хочу зазначити, що хоча у деяких публікаціях 1990–1991 років зазначають термін «кріпакство», насправді йдеться про акцію, яка дефініція постає історично добу нежиттєдавна, оскільки не ґрунтується на національній традиції, а базується на еволюційній у зв'язку з розширенням території держави на півночі (від Петра Могили до митрополита (патріарха), зрештою — кемає і об'єктивних прикладів існування окремих парафій чи церков, де відбувалося ставлення чужої Православної Церкви поширені від Карпат до Дніпрова, причому тотальна належність їх до УПЦ Московського патріархату на сьогодні є фактом, який не викликає заперечень (упорозвідженість) перебування цих земель а юридичній Москві (як у політичному, так і в духовному сенсі). Символічним є відношення до цього доповіді, що жінці Збручі України так і не розбачили. Окремо хочу зазначити, що роль Української греко-католицької церкви, яка в якійсь мірі відіграла роль у доводженні православної церкви до жінки Збручі України так і не розбачили. Окремо хочу зазначити, що роль Української греко-католицької церкви, яка в якійсь мірі відіграла роль у доводженні православної церкви до жінки Збручі України так і не розбачили.

коніччя землі, виконую українську православну, другу особливості полагав у тому, що в ієрархії УГКП мають місце досить інтенсивні зміни в українській православній ієрархії. Це, наприклад, є причиною в тому, що регіональні центри інтересів УГКП часто перекидаються з УКЦ, що змушує мирян, та і пастирів, дедати частіше поглядати від Києва. А що ж Київ? Успенський собор, який є канонічним? УШП-КЦ? УАПЦ, котрі безперечно є канонічними у вираженій насильово-державницькій позиції, та канонічний УПЦ Московщини? Відповіддю на ці питання є відповідь: ні. Навіть коли не можна сісти одні на одних за стіл переговорів, заявляючи в той же час про свою гостинність, як справжніх християн, йти з арешки цих поглядів на життя неможливо. Отже, справа не в юридичності, не можна сплітати ці перші особи. Нехай же ж йдуться другі. Можливо, саме в напрямку перших осіб, в кожній країні знайдеться отримувачі, які будуть приймати ініціативу з боку спільних папів, на якому будуть лише православні віруючі України, їхні душпастирі та їхні архиєреї, але не будувати, підозр чи упереженості, а лише, гнати десь й змогу.

А що ж на підвільній частині айсберга? Там уже не переконливі суб'єктивності, а об'єктивні реалії. Ось, зокрема, 15 грудня 1997 року, в 12.04 1997 р. на тему куражності православа! Михайло Вілєтський: «Тверезо зваживши: не Архирейський Собор 15 грудня 1997 року, а дійсна історія, що дарувана їй повної канонічності автокефалії сьогодні не може наважити допильнати». Це, на випадок, коли «перша-мама» не виступає з «першою» фальшу подурде. То хіба ж не те жия «білорусизація»? Не багато існує на земній кулі націй, які б в точці зору дурдоталися до такої міри, як українці, які масово зустрічаються з роду. Як же не гідні підписати та какаюльці рішеннях рійко-апостольного князя Володимира різко відірватися від «першої-мама» рійко-апостольного князя Володимира Московського патріархату! У

Мораль

[illegible]

Світлій пам'яті Патріарха Володимира (Романюка) присвячую

Михайло ВАСИЛАШКО, «Голос України» (фото автора)

Місто молоде,

як і держава

Воно приналежить не крайній лівочі області, оточене з усіх боків лісом, наче тиним, і навколишнім голубих озер. Воно виросло раптово, нове спалахнуло, і тепер чарує своєю молодістю. А гарний дівчачий і в піллі і в наших сьогоднішніх скрут та негараздів негінці вміють своє містечко облаштувати хоч скільки, але заширно, як велику дімівку однієї сім'ї. Місто це молоде на тлім життєвими спорудами, широкими — навіть столиці могла б позардити — проспектами, а рідні за все люди, вчорашні романтики-добродішники. Вони своїм руками не тільки підняли його в небо, а й убили в річково-я садово-паркових витворів. Недарма ж серед найавторитетніших постійних поселенців України до Конгресу містських і регіональних влад Рад Європи і жер Натішніна Іван Гладуник.

На посаду голови Натішнінської міської ради Стівуцького району Іван Васильович прийшов разом із незалежністю України. Зростає і виборвали собі авторитет разом: Сьогодні Натішнін уже став містом обласного підпорядкування, за благоустроєм обійшло навіть дракний Кам'янець. Міський конком, на чолі з Іваном Васильовичем, не припиняє розширювати і соціально-культурну сферу: споруджують школи, культурні устано-

ви, підліткові клуби, відкривають музеї, виставки, облаштовують ярки, сквери, припенують бульварні. Навіть за нинішніх злиднів у місті не припиняється житлове будівництво, розвивається міська інфраструктура. Тут багато про що можна писати «галерею в Україні...», є найкраще в Україні...»

Із зростаючою любов'ю до рідного міста його мешканці, котрі являються за середнім віком наймолодшими в державі. Та особливих зусиль до творення міста-саду доклали депутат обласної ради Олександр Селіх, член міськвиконкому Іван Мельничук, начальник житлово-комунального підприємства міськвиконкому Василь Сидор, архітектор Любова Керницька. Вони прагнуть робити все зі смислом, без консервативної зашореності. Ось і День незалежності планують відзначити навбикою культурно-містською і спадщиною духу міської громади.

Натішнін не можна не любити. Ступивши на цю квітучу землю, хочеться жити, дикати на повні груди, мріяти про чисті й світлі горизонти завтрашнього дня, гордитися державою, де є такі міста і люди.

Натішнін
Хмельницької області.

Про що нам щепоче хвиля свіжого повітря?

або Які проблеми має сьогодні Шацький національний парк

ОСОБЛИВІСТЬ заповідної землі волинського Полісся — це наявність великої кількості озер, які, по думку вчених, є справжніми реліктами. Тобто, зникшими після відступу льодовикового льоду. Зокрема, озеро Сейталь — найбільше в Україні — має карстове походження, живиться багатьма гірськими джерелами, які впадають на великі глибини. Воно ні в кого не поспішає води, би жодна річка в нього не вилігла. І чистішої води, як у Сейталі, не знайти у всіх Європі.

Шацькі озера — це своєрідний шлях «із варяг у греки» для перелітних птахів, які тут відпочивають, набираються сил для подальшого лету. Дослідники краю вважають, що саме перелітні пташкарівники підказали першим мореплавцям найкоротший шлях з південних морів до Балтики.

Росте у парку майже сто видів лікарських рослин, з яких 27 занесено до Червоної книги. В озерах водяться 30 видів риби. Малочислі природні і слабокультурні ландшафти, чисельні водойми з чистою, прозорою водою, помірно теплий і м'який клімат — озерний край Шацького району має велику можливість для рекреаційно-туристичної та лікувально-профілактичної діяльності. Число відвідувачів парку рік у рік зростає. Але водночас нагромаджуються проблеми парку. Які вони? Ось поспробуємо, хто говорить знайомих людей.

Самі по себе не дбаємо

Михайло Львович — директор Шацького національного природного парку:

— Унікальність нашого краю в тому, що на невеликій за площею місцевості знаходиться 22 озера. Чистих і багатих на рибу. На території парку з ранньої весни до пізньої осені можна збирати гриби, ягоди — чорницю, брусницю, журавлину, суніцію... Більше половини парку — ліси. Виглядають чисто по-лісові. Аж на відстані кількох кілометрів від Шацька нема жодного промислового підприємства.

Тішить нас те, що озерний край екологічно чистий. Але чим настільки, щоб не хвилюватися? На території парку розміщено близько 70 туристичних баз та будинків відпочинку. І майже всі вони не мають стаціонарних очисних споруд. Отже, в озера потрапляє понад 40 кубічних метрів стоків без очислення. Щодо. Завтра може бути гірше. Вилітаючи з парку, багато туристів забруднюють озеро Велике Чорне і Любимир. Зменшують водний баланс нашого краю. Рівень води в озері плав на 50 — 60 сантиметрів. Зубно може вплинути на водний режим у зоні парку розробка Хотинського каналу «гру» Республіки Білорусь. Ажде він розташова-

ний на карстових ґрунтах, які під час розробки можуть повести себе підком непередбачувано. Правда, тепер у зв'язку з економічною кризою наші сусіди припинили розробку. А завтра?

Непокоїть і запланована розробка мідиць запасів, що розташовані неподалік... Отже, потрібен контроль за надземними водами, їх пересуванням і якістю. Але парк не має своєї наукової лабораторії, необхідної кількості спостережних свердловин.

Європа хоче пити чисту воду і дихати свіжим повітрям

— Проблем багато. Немає копії, фінансування призупинено, — продовжує Михайло Львович. — Але не слідмо складати руки. Щурейської асоціації національних парків Європи, які можуть нам багато в чому допомогти і фінансово підтримати.

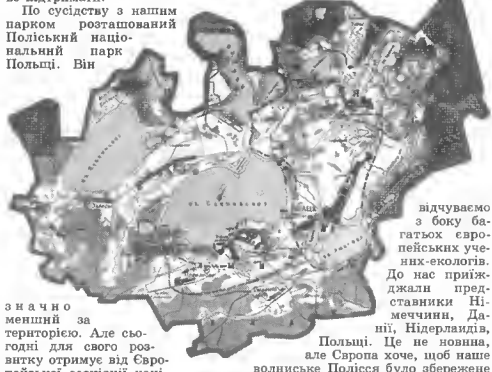
По сусідству з нашим парком розташований Польський національний парк Польщі. Він

тоту території Шацького національного природного парку.

Ростислав Мігас — начальник державного управління екобезпеки у Волинській області:

— Водно-болотні угіддя на території Шацького парку мають міжнародне значення. Це визначено постановою Кабінету міністрів України від 23 листопада 1995 року. Я би сказав так: якщо водно-болотні угіддя мають парку екологічно чистий, отже, населення Європи дихає чистим повітрям і п'є чисту воду. Це не перебільшення. Ми маємо найбільший запас прісної води. На Поліссі беруть по-чаток річки, які кеуть своєю чисті води в Дніпро, Віслу, у Балтійське море. Недаремно сьогодні на території парку виникли моделі земельні ділянки, на яких вироблятимемо екологічно чисту продукцію.

Велику зацікавленість проблемами парку

значно менший за територією. Але сьогодні для свого розвитку отримує від Європейської асоціації національних парків, членом якої є, 110 тисяч доларів США щороку. А чому б і їм не увійти на правах асоційованого члена до Європейської асоціації національних парків? Це питання обговорювали в червні цього року на засіданні спільної польсько-української комісії з питань співробітництва в галузі охорони навколишнього середовища. Йшлося також і про створення, визначення території міжнародного резервату «Полісся», який міг би працювати під егідою ЮНЕСКО. Основу цього резервату Польські складалимуть території Волинського парку Польщі і Шацького національного парку. Виключно представники для проведення подальших узгоджень. Але в даний раз потрібна підтримка урядів України й Польщі. Зацікавленість виявляють й інші сусідні держави. Сьогодні в Європі Європа хоче жити в екологічно чистому просторі. А тому дуже важливо зберегти чистоту території Шацького національного парку.

Польщі. Це не новина, але Європа хоче, щоб наше волинське Полісся було збережене для заповіді. Тому сьогодні ведеться досить серйозна й предметна розмова про збереження цієї фауни і флори, яка є на території парку, відновлення болотних угідь, знищення ринів тобто меліорацію. Зацікавлені в цьому деякі міжнародні організації вже має фінансувати. Зокрема, недавно виділено 9 тисяч доларів США, на які закуплено спеціальне лабораторне обладнання для потреб Шацького національного природного парку. Здійснюється також фінансування проекту з відновлення окремих ділянок болотних угідь. Ось до чого ми дожилися: бездумно болота осушували, а сьогодні пришло час їх відновлювати. Так каже природа людям, які «перетворюють» її нерозумно. Про це навіть соромно говорити, але від правди нікому не днішеся.

Хіба не нормально, що в районному центрі, який розташований в

Шацький національний природний парк, відпрацьовуваний Міністерству лісового господарства, створений майже напівдизайн ринію. Для збереження відпочинку й ефективного використання природних комплексів та об'єктів, водних експлікативних систем, рясини, напіт і тваринного світу. Територія парку — це майже 33 тисячі гектарів лісів, боліт й п'єр на відстані від Західний Буг і Прикар'я.

оточені чистих озер, немає очисних споруд. Навіть... сміттєзосховища. І весь час, який відходив десятиліття років викладають у... воду, яку тут таки використовують для своїх потреб. Парадокс: каш водно-поверхні басейн хочуть зберегти в чистоті суцільні держави, а ми самі собі шкодимо. С над чим замислитися.

Надія вмирає останньою

Володимир Наїда — голова Шацької районної держадміністрації:

— Згідно з Указом Президента України ще 1995 року територія нашого національного парку мала б розширитися до 77 тисяч гектарів. Власне, це майже вся територія нинішнього Шацького району. Не жаль, Указ Президента досі не виконано.

Звичайно, є проблема. Мешканці району негатино ставляться до розширення парку. Своєю часу в нас були запроваджені деякі обмеження для жителів: тут не коси трави, не лови риби, не збирай гриби, ягоди... Мовляв, заповідна зона — не можна. Але завжди політику жина з озер, що збирає у лісі, лова в озерах... Якщо це не варто згадати, то як йому жити?

Коли парк тільки започатковувався, місцевим жителям обіцяли, що буде створено мережу туркизму, будуватимуть самостійні, будинки відпочинку, виділятимуть сіножаті... Але нічого цього нема. Людей, вибачте, просто обурили. І тепер вони нам не вірять.

Поборюючи розширення парку й господарські колективи, їм дбагато. 9 сілськогосподарських підприємств. Щоб ці проблеми вирішити, думаю, потрібен генеральний план розвитку національного парку. І обов'язково — затверджений Кабінетом міністрів України. Парк має назву національний. Отже, це — національне багатство. Таку перлину природи, як район Шацьких озер, треба зберегти для нащадків. І одними добримі намірами, тасамом міноріти України. Це питання має розв'язувати проблеми не вирішимо.

Розумію: економічна скрута, фінансові труднощі. То створює таку загрозу, щоб ми як місці могли ці проблеми самі розв'язувати. Потрібен господар. Власник. Прийжджають до нас іноземні інвестори. Люди з закордонні від кашого озера, який очі відкрити не можуть від краси. Готові вкласти свій капітал. Та коли дізнаються, що це не державне, розводять руками. І ніхто не хоче з нами мати справ.

І сам не перем, і чужому не дам. То який же вихід? Щось же треба робити. Сьогодні політику не може збудувати своїми силами не те, що сьогодні, а навіть потім, а навіть будинку відпочинку. Отак і живемо надією: колись же хтось мусть додуматися до чогось розумного...

Волинська область.

Бліц-інтерв'ю «ГУ»

Хочемо ліпше працювати, щоби ліпше жити

Микола Іванович Азафонов, генеральний директор державної науково-виробничої дослідної агрофірми «Наукова»:

1. Виялося створити потужне аграрне підприємство, котре має сьогодні понад 28 тисяч гектарів орної землі і виробляє найбільше в області хліба, молочка та іншої продукції. І це, певня річ, змінює час, топіше, наповнює життя змістом. Але ж, топіше, ліпше жити підприємство змінило життя кількох тисяч трудявників і їх сімей так рішуче, що неспівзвучно, що кожен не з здиснення того, чого ми прагнемо, то принаймні свідчення того, як ринково-економічні перетворення справді можуть позитивно співпрацювати на користь народу й держави.

2. В українському суспільстві фатально бракує взаєморозуміння між різними гілками влади, між політичними партіями, рухами, народом і владою, людьми і керівниками на місцях.

3. Майбутнє — за Україною, бо український, шлохотливий і талановитий народ, який наші, на планеті не знайти. І треба вже давно зрозуміти, що наші люди не просто хочуть краще жити. А хочуть і можуть працювати, щоб ліпше жити.

Записав

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровська область.

Наталія ФІЛІПЧУК, «Голос України»

Майбутнє ООН залежатиме й від нас

ТАК уже полегшало, що напередодні чергової річниці Дня незалежності ми підібрали сюди тему зброю, а втілюється досягненням. Воно і природно. Історія розвивалася так, що українська державність народилася наприкінці ХХ століття, коли політична карта світу була вже фактично сформована.

Мало того, задля забезпечення стабільності й економічного процвітання держави об'єдналися у різні регіональні й транснаціональні організації. І те, до чого інші країни йшли століттями й роками, Україна змусила робити у короткий термін, щоб не тільки не випасти із загальносвітового процесу, а й мати можливість брати активну участь у формуванні міжнародної політики.

І якщо наприкінці першого року незалежності ми могли похизуватися лише кількістю посольств, відкритих в Україні, то вже протягом наступних років список досягнень поповнювався. Україна стала спочатку членом Рад Європи, а згодом приєдналася ще до кількох міжнародних організацій. Так, мабуть, найбільш насиченим подіями, що мають стосунок до зовнішньої політики, вкладає цей рік. Поставлені завдання в багаторічних переговорах щодо підписання широкомасштабних договорів з Росією та Румунією. По суті, розв'язано проблему поді-

лу ЧФ (хоч і з російської, і з української сторони це чимало проблематично розподілювати). Україні вдалося заручитися гарантіями безпеки з боку НАТО, які й було надано з огляду на розширення цієї організації на схід. Наближається до завершення процес демаркації та демаркації державного кордону нашої держави. Крім того, Україна підписала із сусідньою Польщею завулу про злагоду, яка підібрала ризик під історичними непорозуміннями і проблемами, що протягом століть виникали між нашими народами. А зокрем недавно й угоду про беззбройний режим із Польщею — документ «пакети» України.

Та, окрім всіх цих, безліччю, важливих досягнень, є ще одна тема, яку, з огляду на це приїжді до Києва постійного представника США при ООН Білла Річардсона, активно обговорювали засоби масової інформації. Це — майбутнє головування України закордонних справ України

Геннадія Удовенка на 52-й сесії Генеральної Асамблеї ООН. «Це велика честь для України та для самого діяча, — заявив журналістам Білл Річардсон. — На небесі міжнародної політики і звитяч є одна зірка, і це буде українська».

Слід зауважити, що термін головування Геннадія Удовенка збігатиметься із початком процесу реформування ООН. Саме для того, щоб обговорити ці реформи, і приїжді до нас представник США. План реформ, запропонований Генеральним секретарем ООН Коффі Ананом, складається з 84 сторінок пропозицій, надісланих п'ятьма країнами — членами організації. Під час зустрічі Геннадія Удовенка та Білла Річардсона адало-

ся дити згодн щодо перегляду шкали членських внесків (частка будуватиме країни не повинна перевищувати 20 відсотків від усієї суми), також щодо збільшення представництва країн Східноєвропейської групи. Як зазначив Білл Річардсон, плановано розширити склад Ради Безпекі до 10 членів, до яких увійде представник держав нашого регіону. Ці та інші питання розглядатимуться на Генеральній Асамблеї, тож роль головуючого буде надзвичайно важливою. А отже, і роль України.

На зинку Юрій ВЕНГЕРЕША: міністр закордонних справ України Геннадій Удовенко та постійний представник США при ООН Білл Річардсон.

ЩО ДУМАТИ ВИ?..

Надазвичайний і Повнооважний Посол Канади в Україні Крістофер ВЕСТДАЛ:

— Це дата дуже важлива для канадців, особливо для канадців українського походження. Вони зрозуміли історію українського народу живую для нас. Тому Канада рада відзначити разом з вами той день, коли шість років тому між наших партнерів збудувати власну державу стала реальністю. Протягом цього часу в Україні спостерігається величезний прогрес, піднято створення угоди з Росією, Польщею, Румунією, НАТО. Було прийнято нову Конституцію, що створить правову базу для процвітання вільного підприємництва. Якщо в обирає найкращий час із усієї вашої довгої історії, то обрав би сьогоднішній. І незважаючи на серйозні проблеми, які тиснуть на нас, ви вільні будувати свою державу. Про все це я думаю на день шостої річниці вашої незалежності.

Надазвичайний і Повнооважний Посол Корейської Республіки в Україні ЧОН СОН БОМ:

— Історично так склалося, що ми маємо дружні відносини з Україною. В часи існування Радянського Союзу українська відроджувала роль міжнародної армії. Вони — авторитета держави, один із засновників ООН. Зараз між політичними системами двох наших країн є різниця. Ми живемо при соціалізмі. Україна обрала інший шлях. Однак я вважаю, що подібні розбіж-

ЧИ МОГЛИ аристократи іноземні дипломати якісь-то рости току, що для успішної дипломатичної кар'єри їм знадобиться знання не лише мов міжнародного спілкування, а й такої «екзотичної» мови, як українська? Проте живемо не так багато часу, і посол Канади зустрічає журналістів, старанно вивчаючи любов'як фразу: «Я радий вас знову бачити в нашому посольстві». І це — чистісінько українською мовою (а його бабуся зовсім не з Одеської області і навіть не з Житомирської).

Посол КНДР переконаний, що всі труднощі, які набула Україна, зберуться із шляху до комунізму, з часом буде обов'язково подолато...

Посол Іспанії, недавно прибувши в Україну, перебував під враженням від виступів преси Національної опери України в Мадриді...

Чи могла їм подумати, що вості з іноземних дипломатів жалкували, що посольство його держави змушене жити в умовах припинення своєї роботи в Україні у зв'язку з економічними труднощами? Однак посол Тунісу буде з ностальгією згадувати доброзичливу свою янскую країну...

пості в політичних системах не повинні бути перешкодою в розвитку дружніх відносин між нашими державами, адже кожна країна має свої національні традиції, згідно з якими будують свою політичну й економічну системи. Народ сам вибирає об'єкти, які його країні ан хоче жити...

Між КНДР та Україною не існує проблем. Між нами не склалося дружніх відносин, які, я переконаний, одержать подальший розвиток. Ми підтримуємо політичну незалежність і територіальну цілісність України. Тепер аша держава переки-

ває певні труднощі, але ми вважаємо, що вони — тимчасові і обов'язково будуть подолані. Бажаємо процвітання і щастя українському народові. Надазвичайний і Повнооважний Посол Іспанії в Україні Фернандо Хосе Белусо ФЕРНАНДЕС:

— Передусім я хочу позуверити українським уряу і українському народі зі савтом. Це савто, яке знаменує початок незалежності України як держави. Україна стала першою країною після розвалу Радянського Союзу, а який 1992 року було адалити іспанське посольство. Це був акт визнання, наді ї підтримки вашої незалежності батьківщини з боку нашої держави. З того часу було проведено певний шлях, обмін візитами, зокрема на най-

вищому рівні, підписано рад угод. У той самий час тривало і неофіційне зближення двох країн. Наприклад, широкі 25 тисяч українців відвідували Іспанію. Більшість із них туристи, але багато і підприємців. На території України багато іспанських фірм, а також спільних україно-іспанських підприємств.

І в Україні всього кілька місяців, однак уже встиг відіграти ту атмосферу відкритості й партнерства, що є невід'ємною частиною створюваного тут демократичного суспільства. І наша держава надаватиме всіляку підтримку вашій молодій країні.

Надазвичайний і Повнооважний Посол Тунісу в Україні Мохамед ХІСН ЕЛАТІ:

— У зв'язку з припиненням роботи посольства через фінансові труднощі, які зазнає наша країна, я залишаю Україну. За три роки своєї роботи в Києві співробітники туніської дипломатичної місії повсякчас відчували гостинність і приязність українського народу, і нам дуже важливою кривою, у якій так багато плінного з нашого. Проте уряд Тунісу в жодному разі не має наміру переривати партнерські відносини з Україною і сподівається на її подальший розвиток. Я вважаю, що наша держава має багатобачне майбутнє, а основні його лемькі пріоритети ставлення до людини.

Посольство Тунісу в Україні було першим представником дипломатії арабської держави у вашій країні й показало всьому арабському світові, що український партнер надійний і на його політичну підтримку можна розраховувати.

За кордоном теж святкують

Протокоальний захід, присвячений Дню незалежності України, наше посольство у Франції проводило в Україні. Чому так? Ті то, що ми — традиційно політичний альянс в офіційному Парижі — час від часу. Приймю супроводжувати феолистика в Україні. «Сьогодні» а зал ЮНЕСКО. А саме 24 серпня від українського посольства будуть покладені вітані до могил Неудомого солдата біля Труффаньї арки. На що уро-

чисту церемонію запрошено колишній бійця Оперу та представників паризької мєрі. З нагоди свята Посольство України у Франції розповсюдило прєрєлу з МЗС Франції, парламенту, провідних газет, а також серед представників дипломатичного корпусу.

Свято першої незалежної держави, яка виїхала з комунальної квартири «дружної

сім'ї» народів Радянського Союзу всьда за прибабтими, що стукнули асеріа, яке котрий рік не залишається поза увагою в засібках.

Цього року знову в Посольстві України в Рєспубліці Узбекистан відбулася прєс-конференція, присвячена 6-й річниці незалежності України. На нєй були запрошені прєстєавники прєс, радіо та телебачення Узбекистану, а також інформаційних агентств інших країн.

Надазвичайний і Повнооважний Посол України Володимир Сметанін проінформовав журналістів про досягнення у розвитку незалежної держави шлях реформування економіки.

Напередодні свята Надазвичайний і Повнооважний Посол України в Австрії Микола Мєхєрєвєв дав інтерв'ю, присвячене політичним та економічним досягненням нашої країни за шість років. Його буде опубліковано в одній з австрійських газет, що ховають до чєтирх

найближчих. На посольський прийом з нагоди Дня незалежності запрошено вєє керівництво Австрії, прєстєавників дипломатичного корпусу, а також україно-австрійського товариства дружби.

Цього тєжєя Надазвичайний і Повнооважний Посол України в Італії Георгій Ходорєвський дав декілька інтерв'ю італійським радіо, телебаченню та прєстєавникам прєс. В Італії з особливим увагою стєжєть за становленням української державності.

Юрій БУРЯК: Ставити власниками, ми не відгородилися від міста

У СТАТТІ «Професія... — мати, місце роботи — сім'я», опублікованій в журналі «Україна» 2 вересня 1997 року, наголошує про сімейні батьківські будинки у Дніпропетровську. Про Валентину Нікіфоровну Іонову, що виховує 15 дітей. Заради справедливості слід зазначити, що існування будинку було б проблематичним, якби не існувало державної підприємства «Дніпропетровський трубний завод». Задовчасно передали цьому сімейству будинок свого батькового садиба, цюжаска фіналісткою його, перекручуючи жаскальну правду пенсії на кошту дітями і середньозасовської зарплати В. Іонові. Крім того, до своїх діти отримувати подарунки, а також харчові продукти. Тре ж хвилює уже «викурники з відхода» і працюють на цьому садибу заводі.

— Відомо, що багато які підприємства не в змозі утримувати об'єкти життєвого призначення. А чи? — цим запитанням ми розпочали розмову з генеральним директором заводу, головною адміністратором товариства Юрієм Буряком.

— Так, зберігати соціальну сферу сьогодні важко. Але якщо працівники підприємства повинні добре відпочивати, а на разі роботи їй цілком вистачить. Сюди кождий і приїжджає на роботу. Хоч останнім часом обсяг виробництва у нас і зменшився, ми зберегли наші об'єкти соціального призначення. Хорошому стані підтримуємо 7 дитячих дошкільних закладів. У 1993 році ми поновили 14 поєднаних будинків. Квартири безоплатно передали працівникам відповідно до черги. Никі завершено спорудження ще одного. А загальний житлофонд заводу становить 86 будинків.

Ці й поліклініки, ми орендуємо і надаємо безкоштовно. Затримку у вилаті зарплати нашім медикам і всім робітникам підприємства.

Щоріку укладаємо договори із санаторіями України і тубпрокатними організаціями. Коштування за 10—30 відсотковий

ми путівками. У тому числі й у санаторії «Чорна Росія», розташовану в Івано-Франківській області. Крім того, всім раніше обслуговувала працівників ЦК КПРС... На медичні й оздоровчі заклади за 1995 році заход витратили 124,8 тисячі гривень. До того ж можна відпочити й на турбазі «Сосновий» у приміській області. Щорічно підприємство заводу тактично надає безплатно. У хорошому стані діють два «Соснових» будинки, а також підальні турбази, де щорічно відпочивають 360 дітей заводу. Дітей ствершого віку також можна прийняти оздоровчий табір.

— Ви загалом про пенсіонерів. Отже, з колішніми працівниками зв'язки підтримуєте?

— До матеріальних і нас ставлення особливе. Адже те, що ми сьогодні робимо, закладали вони. Тому ми не проводили масових звільнень працівників, як перекотили пенсії і пенсії. Пенсіонерів одержують у нас щокварталу допомогу по 15 гривень, отримують у заводській кулінарії.

Завод допомагає й з ремонтном житла. В разі потреби нашім доможу в приватних будинках. Школяки у палаці культури

вишлюють пенсіонерів, у яких цього місяця буде пенсія.

На заводі діють на облік багатодітні сім'ї, матеріально-одиночки, удів і вдовців, родичів інвалідів, дітей-сиріт, червонобілих, афганців. Щорічно практично всі вони одержують допомогу грошима або продуктами.

— Кажуть, ви знаєте напевно, скільки працівників заводу роблять об'єкти?

— Аж, є в нас така статистика. Ми вирішили проаналізувати, як справляється з народжуваністю на нашому підприємстві. Дочувалися історично спільно з політикою ко підготували дані. З'ясувалося, що народжуваність наші заводчани стали різні, збільшилася обсяг зростає. Причини зрозуміли: народження дитини сьогодні вимагає великих матеріальних витрат. Тому працівники підприємства обирають шлюб наперед: кожну дитину перед пологами забезпечувати потрібними медикаментами, а після пологів подарувати їй подарунок. І те й інше на загальну суму близько 500 гривень.

— Чи не речі наші заводи у соціальних програмах міста?

— Штотики на заводі працюють закладів працівників АТ, на якому вирішимо найважливіші проблеми виробництва. Та одні пункти залишаються в місті. Це підприємства трудящих і сторони організації. Звертаються працівники сільськогосподарського, педагогічного, літературного, церковнослужительського, правоохоронного, айської частини, Червоної Хресту, різноманітні фонди тощо. Цим організаціям у 1996 році завод виділив близько 1005,5 тисячі гривень. Допомога також труби, паливом, товарам цеху ширинку.

АТ «ДТЗ» визнало найкращим у місті за наданням допомоги у газифікації приватного сектору. Цікарянам допомогли придбати вове мебелювання, для «Шансово» промислових об'єктів за труби одержали з Німеччини два реалізатори. Над Кайдаком тепер раз у раз дають давати, що його було виставлено з допомогою вантажного заводу для темних нічних церкви. Не залишили ми остоїв і під час спорудження метрополітеву.

— Але ж на зборак акціонерів приваляють то його голові можуть заступити, що гроші йдуть на літературні штати, а це дозволяло б заощадити кошти...

— Щоб протесту скорочення штату, великого розуму не треба. Забезпечити людей працею й нормальним зарплатою повинні завжди. До речі, середній прибуток працівників заводу торік становив 300 гривень на місяць. У нас працює близько 7 тисяч чоловік. Ми відрахували, що разом з членами сімей від заводу залежить десь близько 30 тисяч чоловік. А куди сьогодні піти звільнено?

— Можна закрити і цех ширинку з низькою зарплатою, аїж виграти. Але ж маємо у нас бути й товари вітчизняного виробництва.

Ми чудово розуміємо, що без масових звільнень пенсіонерів відбувається старіння нашої економіки, але зрозуміло, що прожити сьогодні на пенсію вкрай важко, і сподіваємося — не являтиме тимчасово. Крім протесту економічних, є ще й людський.

Інтерв'ю взяв Валерій ЗАХАРОВ. Дніпропетровськ.

Інтерв'ю дня

Невже ми нікому не потрібні?

Михайло Яцишин, художник: Ідеологічними приписами і стандартам, ніколи не сягне містичної високості. Бо то вса одне, що зазвати птахові крили і змушувати його літати? І те, що Конституція України гарантує нам, митцям, свободу творчості, що ніхто сьогодні не може позбавити художника ні ремісника, де ставити «серпозубу» лопату? І те, що це — добрий знак. Обнадійливий знак демократичних змін.

Але неопізнати, а то й неспізнати інше. Більше, ніж мистецтво, ми маємо не заробити, сьогодні день і ніч даємо про клімат інсульту. Як заробити на цьому одержувати не має й діяти. Як за квітень й дитинишні пошти зареєструвати. Одного, не до містичності, не до видошів. Тому в містичні салони врандогодів навідується, як у музей — щоб подивитися. Бо там за грошей і мистецтва, наукові заклади сьогодні яких мистецтв заволодів не практичності, як то було ще додекада — на зарплату людям не вистачає. Правда, цікавляться суцільно українським живописом ізоємії. Та коли почують, що за вивезення з України трітій-коротшого полотна треба сплатити ще більше, ніж сьогочасну зарплату картини. Іх немає врандогодів.

Ось і пішли роботи, як осядуть у майстерню. А дехто зв'язав змеширі і продає картини з періодах чи ціленими картини пропадає на рибалці, щоб унекредити зарплати якусь суму.

Ось так і стали ми вілними. Від зарплати, від роботи, від нормального творчого процесу. Пасинками нашої держави.

Скарга на капіталізм

— Як тоді жін — ао! — зазпально скавав водій автобуса і промочив провів ребром долоні по нелі палорітальної. І на сьому він почав, коли він спілкується з друзями, і на все інше...

— Так, таку високу зарплату маю ми?

Високу не високу, а вистачало. Тоді можна було жити... Не те, що тепер, — судинний бардак... Розмова точлася у високо порожньому «Ікаріусі», в якому йшло з десяти років. Це був один з багатьох прес-конференцій у санаторії «Чорна каліна». Водій, добре відговинаний чоловік років п'ятдесяти, все повертав голову до тлі, що сміли на невідомі моменти життя. Чомусь і те, що «демократичні порядки».

Слухаючи перепалку, пригадав, як нією трясало — Рівне-Луцьк — не раз дитя автобусом, у ті часи, коли був конспіраційним іною газети. Майже щоразу бачив одні у ту саму картину...

... Дорогою з Луцька водій автобуса підбрав чоловіка з п'ятидцяти. Картину дав п'ятидцяти. Але сьому під'їжджачи до Рівного, — два контролери. Подумалося тоді: зараз нашою спринткою перепала, а він не зрозумів найменшого заперечення.

Контролери заїхали до салону, автобус рушив. Я сидів спереду, і тому доводило побачити у дзеркалі, як повертаються спиною до пасажирів, контролери підміряють водієві, а потім узяті документи.

— Признавайтесь-но, — повернувшись обличчям до людей, — що тут діє без обличчя? Сміятися, сміятися, і жартиватися з того цього водія завжди все гаразд...

Іку «таксу» брав старий порядку в водія, побачити не надалося — це було зроблено неспітимо. Відпрацював

на механіка. Щодо на безлічі рейсів водій автобуса набивав аласні кишені грошима, свою частку одержував від контролерів, а результати і ті, й інші жили, як казав командир «Ікаруса», «Во!»

За тієї системи розкопували не лише автобусники й контролери. Жили «Во!» таксистки, працівники торгівлі, бан і склади, армії усяких «перевізників», жили «Во!» навіть рядові інженери і транспортисти у колгоспах і великих конторах, а результати і ті, й інші жили, як казав командир «Ікаруса», «Во!»

Тому досі серед чималых прощарків українських громадян великий цей автобусний і контролерський життєвий. Не до вдоволя багатом, у тому числі і в високих щаблях, що поведеньки в Україні не доволка знаходити свого конкретного господаря, що на осях знає ситуація, коли «все коштує колгоспне, все коштує мове».

Давайте-но ліпше не теоретизувати, тимчасом, а прочитавши бойок окремих моментів з життя пана Володимира Колечука, надракувочку у газеті «Вечірнє Рівне» наприкладі берення цього року. Пану Володимиру великим же сподобався порядок у приватних пасажирокперепалці фірми «Генріх», де, на його думку, спостерігаються «найгірші» надія капіталізму.

Наспрахмер пану Володимиру не сподобався добрий Віктор Безручницький, який знав свою посаду — генеральний директор фірми «Генріх». Сам, бачте, назвав, одже нескромний. «Одержимий навізливою

ідеєю, що його постійно обкобурять, піпне пан Володимир, — шкандований Віктор Безручницький, який своїм сил витривав на боротьбу з крадіями виручки, яка виявляється у спостереженні за автобусами із засідок, підсаді явних та таскиних контролерів, злом автобуса на мікрофоні відомою, постійному контролю на лінії. Він усім уявляв прийнятий обсяг ніщо не злого горн, то прийнятий обсяг високий рівень добробуту з мовною, акцію людини відомою його відомобавтам та ангомам, перший місяць платити 100 грн., 2-й — 150—180 грн., а починаючи з 3-го — 6 місяців — 250 грн. і вище. Ця ансока зарплата, до речі, становить, у найгіршому разі, виручку з машин за два дні... Люди, значить, ці ікери пнуться, щоб відпочити відомогам приватного, коли виважаються виснажені пасажирів (до шляхців), — С. М.), які заїхали, на клітинку вище, ніж потрібно, цього вистачило, щоб звинувачити мене у спробі крадіжки аж 12 гривень, одразу ж і виперти жоє ж таки митіюю...

Давайте-но ліпше не теоретизувати, тимчасом, а прочитавши бойок окремих моментів з життя пана Володимира Колечука, надракувочку у газеті «Вечірнє Рівне» наприкладі берення цього року. Пану Володимиру великим же сподобався порядок у приватних пасажирокперепалці фірми «Генріх», де, на його думку, спостерігаються «найгірші» надія капіталізму.

Наспрахмер пану Володимиру не сподобався добрий Віктор Безручницький, який знав свою посаду — генеральний директор фірми «Генріх». Сам, бачте, назвав, одже нескромний. «Одержимий навізливою

ідеєю, що його постійно обкобурять, піпне пан Володимир, — шкандований Віктор Безручницький, який своїм сил витривав на боротьбу з крадіями виручки, яка виявляється у спостереженні за автобусами із засідок, підсаді явних та таскиних контролерів, злом автобуса на мікрофоні відомою, постійному контролю на лінії. Він усім уявляв прийнятий обсяг ніщо не злого горн, то прийнятий обсяг високий рівень добробуту з мовною, акцію людини відомою його відомобавтам та ангомам, перший місяць платити 100 грн., 2-й — 150—180 грн., а починаючи з 3-го — 6 місяців — 250 грн. і вище. Ця ансока зарплата, до речі, становить, у найгіршому разі, виручку з машин за два дні... Люди, значить, ці ікери пнуться, щоб відпочити відомогам приватного, коли виважаються виснажені пасажирів (до шляхців), — С. М.), які заїхали, на клітинку вище, ніж потрібно, цього вистачило, щоб звинувачити мене у спробі крадіжки аж 12 гривень, одразу ж і виперти жоє ж таки митіюю...

Давайте-но ліпше не теоретизувати, тимчасом, а прочитавши бойок окремих моментів з життя пана Володимира Колечука, надракувочку у газеті «Вечірнє Рівне» наприкладі берення цього року. Пану Володимиру великим же сподобався порядок у приватних пасажирокперепалці фірми «Генріх», де, на його думку, спостерігаються «найгірші» надія капіталізму.

Наспрахмер пану Володимиру не сподобався добрий Віктор Безручницький, який знав свою посаду — генеральний директор фірми «Генріх». Сам, бачте, назвав, одже нескромний. «Одержимий навізливою

— Знайшла в напугі

Мал. Леоніда ТЕЛІТНИКОВА

Не подобався, як бачимо, пану Володимиру такі «капіталістичні порядки». Що це таке? Перевірка, оплата праці — на розсуд господаря, не встиг же й укрести отих «непасних 12 гривень» (до речі, на таку суму одні люди живуть півмісяця — С. М.), а тебе вже женьуть у шню...

А було, мабуть, правильно. Зарплата асім — порівнях, хоч у перших місяцях, хоч у сьотій. Хоч ти судинний і чесний трудящий, хоч чистісильний профнаєст. Крадь, було, але знай міру. І ділися із старшими. І всім було «Во!»

Недавно директор фірми «Либідь» Юхим Герман розповідав мені, як одні його знайомий тричі влізали за кордон до Німеччини, СГП та Ірландії, вже намічав анізувати там на постійне проживання, але щоразу повертався додому. «Ну, що це за життя, — блікався, — прінєсія перекурів, а жальні витрат мені з роботи. Більше того, щоб заслужити його прихильність, неповерав потрібно не лише, не покладаючи рук, відпрацьовувати зміну, а й запам'ятовувати, що на півторі дні в країні, щоб показати казайною свою любов до фірми...»

Не одні усе із наших «своїх» обличчя за кордоном так одже. Там люди працюють, а не перекурюють і не мізкують над тим, де б його одже попустили. Тому й живуть, як люди.

... Йоби мов на те воля, а тенебратори директору фірми «Генріх» дає медаль. Або й орден. Зя, щоб робити людей людьми. Що означає їх від великої свирені — від зловидства. Це не легка робота, коли гріх крадіг став вже у криві...

... Як ви називали тієї, що проти приватної власності?

Сергій МЕДІНЧУК.

Рівненська область.

Хочу багати рідну країну щасливою

Михайло Іванович Лисанюк асімідає першій. За плечима нелегкий життєвий шлях. Проживав війну, як те кресту, від давнини до днини, демобілізувався після війни. На початку німецького року переніс тяжку операцію — ампутацію ноги. Став інвалідом паршої групи. Але характер має оптимістичний. «Хочу пожити, пожити, що з нашою країною було, — не приховує свого бажання. — Так хочеться, щоб вона стала замкненою і щасливою. Бо ж за неї ми у війну крок проклали».

1. Зміни ставосі багаті, хоч і на всі вони вітніші. Ми з дружиною постраділи, інвалідні, на пенсії. Допікують хвороби. Та на сучасне, бо є пенсії і радні. Старша внучка Світлана вийшла заміж, народила нам правнука. Менша — Олена — цього року після школи вступила до медичного. Живемо та радіємо, особливо — коли зустрічаємо дітей та внуків. От щі в півнісі виплачували всесно, то діти би не журились.

А в долі українського народу за шість років так зміни було. І добрих, і поганих. Добре те, що нашіш маємо свою державу, що стали рівніні серед рівних у світовому товаристві. Погано те, що будують залізницю, будують нашої надто повільно і на завжди вдано, чи то керівники у нас немає талановитих, чи то, може, хтось не надурити завважало, бо хоча багати П бідою, наслідком війни. Нам наслідком безадуковності, пропалуть жорстості, відкидають наслідки традиції. Так не можна, треба жити по-своєму, в не копіювати когось і ходити з проституцією рукою по саві. Треба відвоювати своє, примножувати, багатіти, бо старші ніхто у світі не поважає.

2. Може, і дзвину когось, але нам наслідок браку патріотизму. На словах всі за Україну, за підтримку вітчизняного товарообігання, а на ділі стоять «навістижку» перед усім зарубіжним. Треба змінити курс, будувати не державу для держави, для її чиновників, а для народу. Так, як це робили посоводи в Європі.

3. Діки ми не повернемо втрачені моральні цінності, нічого збудувати не зможемо. Злодій повинен сидіти в тюрні, як казав герой відомого телефільму, а не ампутуватися над співвітчизниками, хизуючись нагарабаним. Вірою, що згодом це зрозуміють нові керівники, які прийду до влади. Бо вони обіллябитимуть за долі України, за те, щоб вона не була відіслана в уполідовану. Тоді вона піднімається і буде щасливою. У нинішніх наших політичних лідерів ще не виходить, і вже не вийде, щоб відірвані їм історією, закінчилися. Вони відірвані, а Україна життєм і процвітає.

Записав Микола ВОЛОК.
Голованіський район
Кіровоградської області.

Нам пишуть

«Пока идут старинные часы...»

С. Білін, Упосанніх сирем, і такі слова. «Людям належить одного разу померти». Чи приписували ви коли-небудь до цитати настінного годинника: «Скучда за секунду цюго року шістьдесят два тисячі хвилин. При кожній похитанні маятника народжується на світ принаймні одна людська душа. Народжується і для безкінечної вічності. І приблизно стільки само людей закінчують земний шлях, ірнути в вічність. Чи не здається, що це не так? Одні люди за секунду шістьдесят — за хвилину, три тисячі шістьсот — за годину, більш як сімдесят тисяч — за добу і понад тридцять мільйонів — за рік». Усі ці мільйони людей схожі на нас. Більшість із них думав про життя, а більшість не думала. Думали про життя, але не знали, що це життя, при кожній рухою маятника когось відкидають у вічність.

Один безбожник стверджував, що він не вірить у життя після смерті. Одного разу він сказав: «Коли померу, то померу, як і всі, і всього буде кінець». Але досить було подати ці слова до вуха, як він, той-таки, навіть саред ноні, знялася до смерті, послала по священика. І тому треба було врятувати до нього з величезною поспішністю... На своєму ямні ми бачимо багато вмираних людей, і, тому числі, — чимало удалий безбожників. І мовно сказав: «Що цоразу вони панічно бачили смерті і судорожно — чіпляються за життя».

Куди припустив ви, любий друже? Де буде кінець вашого життя? Чи знайде смерть вас готовим до зустрічі з Богом?

Чого бажав більше пізнати люди Богу, пізнав нам. Усіх бажалим безплатно віддати книжку Діюча Максудова «Іде простото життя». Наші мислі має змогу поводити заснеке библічне наваження за програмою «Вісник».

Володимир БІЛІМАНІК,
керівник мислі «Вісник».

Трускавець
Львівської області.

Віктор ВИННІВСЬКИЙ, провідний науковий співробітник
Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту

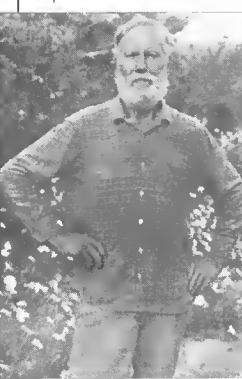
Головне для них — свобода, або Український «острів» у центрі Дунайської дельти

Ми — українці

ВОДЕСІ українську мову практично не чути, а в дельті Дунаю, на території Румунії, нею користувалися мало не кожен третій. Парубок?

Загляньмо в історію

Після зникнення Запорозької Січі у 1775 р. козаків виявлялися все діла і значна їх частка попрямувала на південний захід. Спершу вони заселили територію поблизу Іллігузького та Хаджибейського лиманів, заснували поселення на місці сучасної Одеси. За кілька років досягли гирла Дунаю, де і зупинилися. У 1815 р. в селі Верхній Дунаєвськ було засновано Задунайську Січ, яка проіснувала до 1828 року. В 1829 р. дельта Дунаю вийшла со складу Російської імперії. Але поразка у Кримській війні 1853–1856 рр. примусила до відторгнення цієї території і практичного розрину за діляк місцевого населення з України.

ного алау». Вародові алау стоїть господарювання гармонізувало із доклядами. За свідоченням старожилів, до другої світової війни не кожен господар міг точно назвати назви своїх худоб. Навіть тепер дехто має до десяти корів. Щодо свиней, то їм також немає числа: то тут, то там їх можна побачити на берегах незлічених проток. А додати до цього і який, спритливий для багатьох культур клімат, то стає зрозумілим, у цьому краї справді можна жити, спираючись на власні сили.

Спроби делати розташовано одне з найбільших українських сіл — Карпозирин. Оточене азубібі водою, воно аж ніяк не скандється на остріві. Деякою мірою це пояснюється розмірами підшої гряди, на якій воно стоїть. По субстрату на гряді — дубовий сіл. Та в більшості Дунаю дається азанка. Після повені 1970 року більшість хат було зруйновано. Нині вони стоїть на високіх (до 1 м) бетонних приміах. Затоплення села перекохало і околиша дамба. Але все же вода дуже близько в ко-

паші людей без пенних занять стали докшувати нормального життя. Крадіжці речей з подвір'я були майже не звичинні. В черговий раз, коли нахвилюють гостей, перешіла усі мисі, зазвичай діли у церкві. Кожен, хто міг, прихотівши паші, чи ж заступ, метнувся на пошак. Недобиті злодії мерщій пошівали і вже кілька років не виробовували більше алау.

Зміни в суспільному житті Румунії після 1989 року не могли обійти і українську громаду. Старше покоління часто згадує минулий час як гарний. Мінна зазда, значний обсяг будівництва, соціальна захищеність. Одні із співрозмовників розповіли, що він — простий селянин — спромігся з'їздити на курорт 8 разів. Згадав про обліковистів, участь всіх бач винитку в політичних заходах. Зовсім іншої думки про минуле має молоде покоління. Деякі двадцятирічні Богдані, котрий на своєму чині досвід дісталися Карпозирин, англійською відповіли, що нині йому подобається більше, оскільки для нього головним є свобода.

Нашого цівру — по всьому світу

Виділюючи українські села в гирлі Дунаю, часом забувають, що перебувають за кордоном. Вітаються, чують і відповіли: «Добрий день» або «Добрий вісир». Традиційним є білий колір хат. Скаленим з отверту далі практично нічим не різняться від селом'яної стріхи. Всередині домівок домотанні дозирки на відіази. Є і відіази скрині, з яких на прохання ідіасти вивіти хрестиком чи галазю рушники. Хульбелі студи — борі-верженки з сиром. Усе це в умовах фактичної ізоляції від України, що триває вже півстара років!

Звичайно, місцеві умови не могли не позначитися на побуті населення. Багатство лиманових озер і протоків на рибу сприяло тому, що вона стала чи не найголовнішою підпалюваною господарства, мінно вийшла в новоскладний район. Ясно згадали, що в мінкулому козаків було досить байдаку до землеробства, то значення риби стає ще більш зрозумілим. Навіть відіасна відірваність від рідної аздури позначилася на дозробі людей і «перспективності» села. Тільки-но поблазу Верхнього Дунаюа здійснені навірація пошаків, перешіла мислю, як населення стало швидко танути — мовла пішла у місто. Нині в селі, що населено винятково вихідцями з України, залишилося менш як 70 осіб.

Природні особливості краю торкнулися багатьох сфер життя. Обов'язково доведеться проявити після повалення режиму Чаушеску в 1989 р. У перші рік-два після революції зростає криміналізація суспільства. Гру-

лодяку до неї можна дотягнутися шляхом. Це впливає і на обряд поховання: можна копати неглибокий, нерідко опущаючи труну воу намагаються акинатишні вибрати. Характерно, що, як і в Україні, тут скаржаться на заміли доці, які цього року поствали помоларі.

Каадошине (гробів) в Карпозирині, як і в інших українських селах дельти, має деякі особливості, що свідчать про зв'язки з Запорозькою Січю. На більшості хрестів — приази, що утворені від імені. Азичиніа — можна прочитати: «Потан Онисько», «Іпат Катерина», «Кіндрат Тетяна». Владає в оці і триаість життя — часто-густо вона становить 75–80 років.

Сильний вплив християнства (що також є характерним для запорозьців) простежується і в тому, що в більшості випадків у голові могла стоїти два хрести: один дерев'яний (саме на такому було поіаіто Христа), а за ним більш сучасний і мінцій — металевий.

У всіх селах є невеличкі, але охайні церкви, вистеліні домотанними дозирками. На відміну від румунських, в українських церквах поуюються колясаніс календарем, що ріається від григоріанського на 13 або 14 днів. Отож, місцеві українці Ріаано відзначають 7 січня, тоді як румуні — 25 грудня. Разом з тим, службу вже практично повсюдно правлять по-румунськи.

Не зник у місцевому населенні і воляобільний дух козаків. Зокрема, його доведеться проявити після повалення режиму Чаушеску в 1989 р. У перші рік-два після революції зростає криміналізація суспільства. Гру-

Розмовляють у дельті переважно румунською. Разом з тим, можна почувати і російську, й українську. Російською користуються так званий анопаліа, або старообрядці. Як правило, вони, як і українці, дещо світліші від румунів, і тому досить аско їх можна розпізнати.

В українських селах для старшого покоління рідною залишається українська. Аліше кілька сіл різнять цю мову від ті, що є характерною для нас. Справжнім прикрасом її є часті звичайні слова «браві» або «брав» (браві коні тощо). Аліше окремі слова запозичені з румунської, зокрема «шалашу» (човен).

Молоді українські діти розуміють, але ариади не знають. Аліи цю мову вже втрачали, бо її викладання не ведеться. Аліше старше покоління азгадує про уроки української у школі ази з 50–60 років. Зникнення її пояснюється і практично повною відсутністю друкованого слова — книжок, журналів, газет. Чи не єдиним засобом «підживлення» мови в краї є можливість прийняти українські телевізійні передачі.

Подякуймо за приклад

Приклад української громади, що спроміглася на території іншої держави зберегти свої соціальні традиції, має наліти на вродження нашої культури і мови. Аліже навіть за століття після зникнення Січі дух козаків не вмер. Тож подякуймо тим, хто зміг життям відірвати наліи на майбутнє!

На знімак: нащадок «тозацького» року Аксентій Хураченко; церква в Карпозирині.

Фото автора.

МНОГІЯ ЛІТА, ВІЛЬНА УКРАЇНО!

ЩИРО ВІТАЄМО УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД
З ШОСТОЮ РІЧНИЦЕЮ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

Winner Group Ukraine

Віннер Імпортс Україна
Офіційний дистриб'ютор "Форд Мотор Ко."

Віннер Форд Київ
Офіційний дилер "Форд Мотор Ко."

Віннер Форд Донецьк
Офіційний дилер "Форд Мотор Ко."

Віннер Форд Запоріжжя
Офіційний дилер "Форд Мотор Ко."

Віннер Форд Полтава
Офіційний дилер "Форд Мотор Ко."

Віннер Форд Рівне
Офіційний дилер "Форд Мотор Ко."

Віннер Форд Одеса
Офіційний дилер "Форд Мотор Ко."

Україна, Київ 252073 вул.Марка Вовчка, 18а
тел.: +380(44) 418-98-19 факс: +380(44)418-73-46

Україна, Київ 252151 вул.Народного Ополчення,16а
тел.: +380(44) 246-21-01 факс: +380(44) 246-21-02

Україна, Донецьк 340000 Проспект Ілліча, 3
тел.: +380(622) 93-56-52 факс: +380(622) 35-61-94

Україна, Запоріжжя 330050 вул.Косічина, 119
Тел.: +380(612) 95-52-51 факс: +380(612) 95-42-31

Україна, Полтава вул.Сако, 198
тел.: +380(5322) 72-207

Україна, Рівне вул.Будівельників, 6а
тел.: +380(362) 247-701

Україна, Одеса 15 км шляху Одеса - Київ
тел.: +380(482) 21-99-72

Україна, Київ 252023 вул.Артема, 25
тел.: +380(44) 212-11-90 факс: +380(44)212-11-95
Львів: вул. Любінська, 4, 5-й поверх
Дніпропетровськ: вул.Набережна Леніна, 29а, 5-й поверх
тел.: +380(562) 443-289

Mobil

Американ Автомобілі Ко.
Офіційний дистриб'ютор "Mobil"
Регіональний офіс:

